

RAADSVOORSTEL

DATUM	10 mei 2021
AGENDAPUNT	2.05.
ONDERWERP	Onderzoek scenario's stimuleren zonne-energie en businesscase zonneweide Jaagweg
PORTEFEUILLEHOUDER	R. van Dolder
PROGRAMMA BELEIDSVELD	Programma III: Wonen & Ondernemen Omgevingstaken
ZAAKNUMMER	ZK19003488
DOCUMENTNUMMER	D21.000979

AANLEIDING Uw gemeenteraad heeft op 07 oktober 2019 een motie aangenomen om de mogelijkheid te onderzoeken van een eigen energiebedrijf. Op 29 juni 2020 zijn de uitkomsten van dit onderzoek behandeld in uw gemeenteraad. Er zijn drie scenario's gepresenteerd. Besloten is om het voorkeursmodel 'stimuleren' nader uit te werken. Gaandeweg dit onderzoek is vanuit de gemeenteraad de wens geuit om een businesscase door te rekenen voor de zonneweide Jaagweg. Dit raadsvoorstel geeft vanuit de rol van stimuleren richting aan de vervolgoers en beschrijft de businesscase Jaagweg en geeft richting aan het vervolg hierop.

Voorgeschiedenis

Motie eigen energiebedrijf

Uw gemeenteraad heeft op 7 oktober 2019 een motie aangenomen voor een onderzoek naar een eigen energiebedrijf. Naar aanleiding van de motie zijn op 16 december 2019 verschillende scenario's aan uw gemeenteraad voorgelegd. Uw gemeenteraad heeft besloten een onderzoek naar een eigen energiebedrijf uit te laten voeren. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. het scenario te onderzoeken van een "breed" energiebedrijf, gericht op het leveren van duurzame energie en eventueel ook warmte;
2. het scenario te onderzoeken dat wij als gemeente Koggenland aansluiten bij bestaande initiatieven, zoals Van Ons.

Op 29 juni 2020 zijn de uitkomsten van dit onderzoek behandeld in uw gemeenteraad. Er zijn drie scenario's gepresenteerd. Besloten is om het voorkeursmodel 'stimuleren' nader uit te werken. Een stimulerende rol kan verwezenlijkt worden middels drie lijnen:

- alleen stimuleren;
- stimuleren en risicodragend participeren;
- ondernemen.

Naar aanleiding van het besluit van uw gemeenteraad, hebben wij niet specifiek voor één van deze drie lijnen' gekozen, maar voor een combinatie van de hierin opgenomen maatregelen. De hoofdlijn hiervan is om onder andere in te zetten op (het stimuleren van zonne-energie op (grote) daken door):

- het intensiveren van de rol 'Duurzaam bouwloket';
- het instellen van een duurzaamheidsfonds (zie raadsvoorstel ombuigingen);
- het opstellen van een duurzaamheidsprogramma (naar aanleiding van de kadervisie).

Met deze aanpak focussen wij ons niet alleen op stimuleren (bv ambtelijke aanjager of kennisdeling, inzet van gronden etc.) maar ontstaat er ook ruimte voor (kleinschalig) risicodragend participeren. Dit wordt nader uitgewerkt in het duurzaamheidsprogramma en – fonds. Hierdoor zet Koggenland alle mogelijke en verantwoorde opties in om de duurzaamheidsopgave te realiseren.

RAADSVOORSTEL (VERVOLG)

Daarnaast sluiten wij het scenario 'ondernemen' niet uit omdat gebleken is dat hier wellicht toch kansen liggen voor Koggenland, denk aan de ontwikkeling van de Jaagweg.

Businesscase

Tijdens de gemeenteraadsvergadering van 29 juni 2020 is door de toenmalige portefeuillehouder de toezegging gedaan om een (globale) businesscase voor een zonneweide uit te werken. In de raadsinformatieavond van 25 januari 2021 is gebleken dat de wens was om dit te specificeren naar de zonneweide Jaagweg. Naar aanleiding hiervan zijn twee businesscases voor deze locatie uitgewerkt. Hierbij is gekeken naar zowel maximale opwek als naar een optie met veel ruimte voor landschappelijke inpassing.

KADER Regionale energiestrategie Noord-Holland Noord
Klimaatakkoord
Pact 7.1

- WIJ STELLEN VOOR
1. Het onderzoek "Stimuleren zon op dak" ter kennisgeving aan te nemen en te besluiten dit mee te geven aan het college voor de invulling van het duurzaamheidsfonds en hiermee een stimulerende rol aan te nemen voor zon op (grote) daken;
 2. Op basis van de uitgewerkte businesscases voor de zonneweide Jaagweg een positieve grondhouding aan te nemen ten aanzien van het zelf ontwikkelen van de zonneweide Jaagweg;
 3. Het college te vragen om nader in gesprek te gaan met de provincie om deze mogelijkheid verder met elkaar te bespreken en te verkennen;
 4. Opdracht te geven voor een verdere uitwerking van de businesscase voor 40 hectare netto (circa 66 hectare bruto), op basis waarvan definitief met een 'go-no-go' besloten kan worden over het zelf ontwikkelen van de zonneweide Jaagweg;
 5. Hiervoor een krediet ter beschikking te stellen van € 10.000 uit de Algemene Reserve.

BEOOGD RESULTAAT De gemeente vervult een stimulerende rol voor het realiseren van zon op dak. Voor de ontwikkeling van de Jaagweg wordt een ondernemende rol gekozen waarbij toegewerkt wordt naar het in eigen beheer ontwikkelen van een zonneweide op de locatie Jaagweg.

RAADSVOORSTEL (VERVOLG)

ONDERBOUWING **Beslispunt 1: Uitkomsten rapport 'Stimuleren van zonne-energie'**

In het rapport "Stimuleren van zonne-energie; verkenning van drie scenario's" worden drie scenario's besproken. Ook is er een advies gegeven over de invulling van de rol van de gemeente bij het stimuleren van zonne-energie. Dit is de uitwerking van het raadsbesluit van 29 juni 2020. De scenario's zijn:

1. kennis en advies;
2. financieel stimuleren;
3. makelaar vraag en aanbod.

Het advies van het rapport is om verschillende onderdelen uit de eerste twee scenario's in te zetten. Waar nodig kan opgeschaald worden naar scenario drie, mocht hier vanuit onze ondernemers en inwoners behoefte aan zijn. Met deze aanpak wordt de realisatie van opwek van duurzame energie op daken gestimuleerd. Hierdoor sluiten we ook goed aan bij de wens van uw gemeenteraad en onze inwoners om meer zon op (grote) daken te realiseren.

Het college stelt voor om deze aanbevelingen over te nemen en verder uit te werken in het programma duurzaamheid en duurzaamheidsfonds. Uw gemeenteraad zal voor of net na de zomer nader geïnformeerd worden over het duurzaamheidsprogramma. Aan de hand daarvan kan een duurzaamheidsfonds nader uitgewerkt worden. Op basis van het hier besproken rapport zal voor wat betreft de stimulering zon op (grote) daken de volgende hoofdlijn gevolgd worden:

1. we gaan het Duurzaam bouwloket extra onder de aandacht brengen. Het Duurzaam bouwloket voert nu de wettelijk verplichte taken als energieloket voor onze inwoners uit. Hierdoor beschikken zij over de juiste kennis om onafhankelijk advies te geven. Zoals dit is aangegeven in het advies. Door het Duurzaam bouwloket meer onder de aandacht te brengen, weten onze inwoners het energieloket beter te vinden. Daardoor worden inwoners beter geholpen met vragen over bijvoorbeeld de opwek van duurzame energie op eigen dak.
2. we geven zelf het goede voorbeeld op onze eigen daken, zowel van het woningbedrijf als het overige gemeentelijke vastgoed.
3. inwoners kunnen participeren in de verduurzaming van het eigen (gemeentelijke) bezit, bijvoorbeeld door financiële deelname. Dit wordt verder uitgewerkt in het programma;
4. verduurzaming bij bedrijventerreinen, agrariërs en maatschappelijk vastgoed aanjagen.

Met deze aanpak kunnen we een stimulerende rol vervullen voor onze inwoners en bedrijven voor zon op (grote) daken.

Daarnaast is gaandeweg het proces gebleken dat het wenselijk is om ook ondernemen niet uit te sluiten als het om de ontwikkeling van de Jaagweg gaat. Daartoe heeft de toenmalig wethouder toegezegd een businesscase nader uit te werken. Later is gebleken dat de wens was om die specifiek op de Jaagweg toe te spitsen. Deze businesscase is als bijlage bijgevoegd.

Voor zowel het stimuleren van zon op (grote) daken als het ondernemen in de ontwikkeling van de zonneweide Jaagweg kan het door het college voorgestelde duurzaamheidsfonds een rol vervullen voor het vrijmaken van de middelen die benodigd zijn.

Beslispunt twee: Positieve grondhouding voor het zelf ontwikkelen van de zonneweide Jaagweg

Uitkomsten businesscase

RAADSVOORSTEL (VERVOLG)

Naar aanleiding van de raadsinformatieavond van 25 januari 2021, zijn als toevoeging op het rapport tweetwee businesscases doorgerekend voor het realiseren van een zonneweide aan de Jaagweg. Hierbij is uitgegaan van een tijdelijke zonneweide, van maximaal 25 jaar. De businesscases zijn gebaseerd op een aantal aannames, onder andere de kosten van de netaansluiting, de energieprijzen en kosten van de zonnepanelen. Zonneweiden van een dergelijke omvang zijn er in Nederland niet veel. Er is daarom uitgegaan van een voorzichtige raming van de kosten en opbrengsten. Dit is echter wel gedaan door een bureau met ervaring met het realiseren van zonneweides.

Er zijn twee scenario's doorgerekend. In het eerste scenario is er uitgegaan van de maximale hoeveelheid zonnepanelen (66 hectare netto zonneweide, dus zonder landschappelijke inpassing en tussenruimte) en een aflossingstermijn van 15 jaar. Dit is het scenario 'max zon'. Als toevoeging op dit scenario is ook een scenario '40 ha' uitgewerkt. Dit scenario gaat uit van een zonneweide van 66 hectare bruto in plaats van netto. Hierdoor is er meer ruimte voor landschappelijke inpassing. Daarnaast is in dit scenario gekeken naar een aflossingstermijn van twintig jaar waardoor er ook in de eerste jaren al geld terug kan vloeien naar de gemeente. Dit is bij een aflossingstermijn van 15 jaar niet het geval. De gemeente profiteert in dit scenario van een lening bij de Bank Nederlandse Gemeenten, waardoor het mogelijk is om langer over de aflossing te doen.

Er kunnen aan verschillende knoppen gedraaid worden voor de uiteindelijk realisatie van de zonneweide. De belangrijkste hebben wij in deze twee scenario's uitgewerkt om een indicatie te geven van de gevolgen. In het scenario '40 ha' hebben wij de volgende aspecten aangepast:

1. Aflossingstermijn
 - a. Met als gevolg dat er eerder winst uit het project terug vloeit naar de gemeente.
2. Grootte van het project
 - a. Met als belangrijkste gevolg de hoogte van de uiteindelijke winst en een iets lager rendement bij een kleinere zonneweide, maar meer ruimte voor landschappelijke inpassing.

Uit de businesscases blijkt dat er over een periode van 25 jaar onder aan de streep winst behaald kan worden. Het geschatte rendement is ongeveer 9% voor het scenario 'max zon' en 7,6% voor het scenario '40 ha zon'. Dit betekent dat zelf ontwikkelen van de zonneweide de gemeente en de inwoners van Koggenland financieel iets kan opbrengen. Ook maatschappelijk zijn de opbrengsten niet gering. Het gaat om het opwekken van het equivalent van 16.000 tot 25.000 huishoudens. De gemeente telt ongeveer 12.000 huishoudens. Dit betekent dat de gemeente voor de gebouwde omgeving in één klap energieneutraal zal zijn met dit zonnepark.

Zelf ontwikkelen van de zonneweide Jaagweg is zowel financieel (opbrengsten vanuit de zonneweide) als maatschappelijk (een significante bijdrage aan de energietransitie & volledig zeggenschap over wijze van participatie) interessant. Daarbij is het belangrijkste voordeel voor de gemeente dat de opbrengsten en de mogelijke financiële deelneming van omwonenden of andere partijen, geheel in eigen beheer plaats vindt. De gemeente Koggenland heeft hier de controle over, in plaats van dat dit afhankelijk wordt gesteld van een ontwikkelende partij.

Daarvoor moet zij wel een financieel risico lopen als het project niet van de grond komt. Dit zijn de voorbereidingskosten, waaronder het krediet waar in dit voorstel om gevraagd wordt. Daarnaast legt de gemeente een bedrag van circa € 4.4 miljoen of € 3 miljoen vast in het project. Afhankelijk van de

RAADSVOORSTEL (VERVOLG)

aflossingsduur kan er ook al eerder winst uit het project gehaald worden, zoals te zien is in de businesscase 'max zon'.

De gemeente brengt zichzelf hiermee in de positie van zowel ontwikkelaar als plantoetsers. Hier moet op een maatschappelijk verantwoorde wijze mee omgegaan worden. Ook andere overheden hebben dit met duurzame energie gedaan. Denk hierbij aan de gemeente Twenterand, de provincie Friesland en de provincie Zuid-Holland. De gemeente Koggenland is dus niet de eerste die dit doet.

Gezien de positieve resultaten van beide businesscases stellen wij u voor om een positieve grondhouding aan te nemen voor het zelf ontwikkelen van de zonneweide aan de Jaagweg.

Opgesomd profiteert de gemeente bij het in eigen beheer realiseren van een zonneweide en van de opbrengsten van deze zonneweide. Ook hebben wij volledig zeggenschap over de vorm en mogelijkheden van de participatie en de inzet van de winst uit de zonneweide. Daarnaast voldoet de gemeente voor een groot deel aan het doel om energieneutraal te worden.

Door een positieve grondhouding aan te nemen, geeft uw gemeenteraad het college het mandaat om deze optie serieus uit te gaan werken. Zo kan het college de nodige stappen zetten en onderzoeken uitvoeren. Onder andere het gesprek aan gaan met de provincie. Hierdoor kan uw gemeenteraad een geïnformeerde beslissing nemen over het wel of niet innemen van een ondernemende positie in de zonneweide Jaagweg. Dit betekent dat uw gemeenteraad op een later moment de mogelijkheid krijgt om te besluiten over de uitvoering, het zogenoemde go-no-go moment.

Beslispunt 3: in gesprek met de provincie

De positieve grondhouding is ook van invloed op het proces dat doorlopen wordt met de provincie moet over dit besluit. Er zal in gesprek gegaan moeten worden met de provincie hierover. Dit zal ook onderdeel moeten zijn van de stappen om een definitieve go-no-go te kunnen bepalen. Het gesprek met de provincie zal ook invloed hebben op de realisatie van de zonneweide door de gemeente. De grond is van de provincie en die kunnen de grondprijs bepalen en mogelijk zelf ook willen investeren. Ook kan het zijn dat de provincie voorwaarde stelt aan de grootte van de zonneweide. Door dit besluit geeft de raadgeemeenteraad de portefeuillehouder het mandaat dit gesprek aan te gaan met de provincie.

Beslispunt 4: Vervolgstappen voor go of no-go

Zoals aangegeven, is de businesscase gebaseerd op een aantal aannames. Gezien de omvang van de zonneweide, kan een kleine verschuiving in de kosten of opbrengsten behoorlijke gevolgen hebben. Het gaat dan al snel om miljoenen euro's. Dit kan zowel in positieve als in negatieve zin zijn. Een aantal belangrijke onderwerpen zullen eerst verder uitgewerkt moeten worden. Dit zijn onder andere:

- Netaansluiting. De kosten voor de netaansluiting zijn mede afhankelijk van de partij die de netaansluiting verzorgd. Dit kan Tennet zijn in het geval van het aansluiten van de zonneweide direct op het hoogspanningsnet. Als de zonneweide op het middenspanningsnet aangesloten wordt, dan is Liander degene die de aansluiting op het elektriciteitsnet verzorgd. Hiervoor is nader overleg nodig.
- Wijze van financieren. De businesscase is nu gebaseerd op een aanname dat 85% van de realisatiekosten geleend wordt. Daarbij is nu aangenomen dat de gemeente 8% financiert en de overige 7% via crowdfunding. Het verdient nog verdere uitwerking en overleg met een financier zoals de Bank Nederlandse Gemeenten om hier verdere invulling aan te geven. De gemeente heeft naar alle waarschijnlijkheid een voordeligere businesscase dan een marktpartij. Dit komt

RAADSVOORSTEL (VERVOLG)

omdat de gemeente kan lenen bij de BNG en hier een lager rentepercentage mee afgesproken kan worden en een langere aflossingsperiode dan met een marktpartij.

Ook zal nader onderzocht kunnen worden of het aantrekkelijk is om als gemeente meer eigen vermogen in te brengen. Dit maakt het financiële plaatje mogelijk gunstiger.

- Lagere kosten door schaalvoordeel. Mogelijk is er schaalvoordeel te bereiken vanwege de omvang van het project. In de huidige businesscase is hier beperkt rekening mee gehouden. Echter, mogelijk kan bijvoorbeeld door de aanschaf van het grote aantal zonnepanelen een inkoopvoordeel bereikt worden. Dit zal nader bekeken moeten worden.
- Risico's. Uiteraard zijn er ook risico's als wij als gemeente zelf een zonneweide gaan exploiteren. Denk bijvoorbeeld aan een lagere energieprijis dan nu is berekend. Dit kan ook de andere kant op.
- Positie van de provincie. De gronden waar het over gaat zijn in eigendom van de provincie. De provincie kan hier verschillende posities in innemen. Bijvoorbeeld welke grondprijis de provincie in rekening brengt. De provincie kan hier echter ook negatief tegenover staan en toch het project in de markt zetten. De gevolgen hiervan zijn nog onbekend.

Wij vragen uw gemeenteraad dan ook om, naar aanleiding van deze positieve grondhouding, opdracht te geven voor deze nadere uitwerking en hier krediet voor vrij te geven. De benodigde kennis en kunde is, gezien de materie, niet beschikbaar in de eigen organisatie en zal extern belegd worden. Als het project gerealiseerd wordt, dan kunnen deze kosten uit de opbrengsten van de zonneweide betaald worden. Mocht het project om welke reden dan ook niet gerealiseerd worden, dan is dit uiteraard niet het geval.

Beslispunt 5: zie Financiën.

KANTTEKENINGEN De grond is in eigendom van de provincie. In principe kan de gemeenteraad besluiten dat zij dit zelf wilt ontwikkelen, maar de provincie kan hier niet in mee gaan en het project toch in de markt zetten. Er zal dus eerst overlegd moeten worden of de provincie hier aan mee wil werken. De provincie kan hier ook nog voorwaarden aan verbinden. Het kan ook zijn dat de provincie dit een goed idee vindt en dat zij mee wil betalen of zelfs beslist om het zelf te doen.

FINANCIËN **Beslispunt 5**
De vervolgstappen kosten naar verwachting € 10.000. Hiermee worden de nodige onderzoeken gedaan om in detail de businesscase Jaagweg uit te werken en hoe dit financieel voor de gemeente uitpakt. Voorgesteld wordt om het krediet van € 10.000 te dekken uit de algemene reserve.

DUURZAAMHEID Duurzame opwek van zonne-energie is een belangrijke pijler voor de RES waardoor hiermee ook aan lokale en regionale verwachtingen wordt voldaan. Het ontwikkelen van de Jaagweg betekent een belangrijke bijdrage aan de opgave om energieneutraal te worden en CO₂ uitstoot terug te dringen. Bij maximale opwek wordt voor 25.000 huishoudens elektriciteit opgewekt. Dat is ruwweg twee keer de hoeveelheid huishoudens in de gemeente. Daarmee wordt de gemeente energieleverancier in de regio.

ALTERNATIEVE MOGELIJKHEDEN Aangaande de mogelijke ontwikkeling van de zonneweide aan de Jaagweg:

RAADSVOORSTEL (VERVOLG)

1. Een alternatief is om dit niet zelf te ontwikkelen en af te wachten of er nog de wens en/of mogelijkheid is om later te participeren in het project van een mogelijke ontwikkelaar.
2. De gemeente Twenterand, dat in dit proces regelmatig naar voren is gekomen als voorbeeld, heeft een grootte van 14 hectare en bijna 40.000 zonnepanelen. Dit is een 35% van de zonneweide Jaagweg. Met 34.000 inwoners is deze gemeente ook nog iets groter dan de gemeente Koggenland. De zonneweide Jaagweg is een fors project voor een gemeente als Koggenland. Een alternatief is om niet dit park, maar andere kleinere projecten te ontwikkelen of het stimuleren van participatie door inwoners in andere projecten. De intentieovereenkomst biedt ook al voldoende houvast voor de inwoners om in de zonneweide Jaagweg te participeren.
3. Wel positief staan tegenover ontwikkelen, maar niet verder onderzoeken zorgt ervoor dat de provincie door zal gaan met het in de markt zetten en dat we uiteindelijk niet zelf zullen gaan ontwikkelen.

PACT VAN WESTFRIESLAND De realisatie van een zonneweide aan de Jaagweg in eigen beheer draagt bij aan de doelstelling om in 2050 energieneutraal te zijn. In beide scenario's wordt de gemeente energieleverancier en behaalt zij volledige energieneutraliteit voor de inwoners van Koggenland.

COMMUNICATIE Dit besluit heeft gevolgen voor de samenwerking met de provincie. Daarom zal het belangrijk zijn deze te informeren over het besluit en de samenwerking op te zoeken om dit uit te gaan voeren.

VERVOLG Na het besluit van uw gemeenteraad zal het gesprek met de provincie aangegaan worden. Onderwerp van het gesprek zal de intentie zijn om de zonneweide in eigen beheer te ontwikkelen. Daarnaast worden de nodige onderzoeken uitgezet om in detail de businesscase uit te werken.

- BIJLAGEN**
1. I21.008093 - Memo Businesscase Jaagweg 40 HA
 2. I21.008110 - Visualisatie Jaagweg 40 HA
 3. I21.008094 - Memo Businesscase Jaagweg Max zon
 4. D19.000343 - Motie VAOD Energiebedrijf Koggenland
 5. I21.000912 - Uitwerking onderzoek stimuleren zonne-energie, drie scenario's
 6. D19.012060 - Raadsvoorstel Onderzoek (breed) Energiebedrijf Koggenland.
 7. D20.003864 - Raadsvoorstel uitwerking drie scenario's stimuleren.

Datum college: 13-04-2021

Burgemeester en wethouders van Koggenland.